

Noutajien metsästyskokeet USA:ssa (Osa 1)

USAssa rekisteröidään valtava määrä noutajia vuosittain. Esimerkiksi v.-98 rekisteröitiin 157 000 labradorinnoutajaa. Se onkin ollut USA:n suosituin rotu jo noin kymmenen vuoden ajan. Suurin osa näistä koirista, kuten täällä Suomessakin, on puhtaasti lemmikkejä eivätkä osallistu sen enempää kokeisiin kuin näyttelyihinkään. USA:ssa järjestetään myös runsaasti Field trial- ja Hunt-testejä. Järjestäviä organisaatioita on aikakin kolme: Amerikan kennelklubi (AKC), United Kennelklubin alainen HRC (Hunting Retriever Club) ja NAHRA (Pohjois-Amerikan metsästysnoutajat). Seuraavassa artikkelisarjassa (osat 1 ja 2) on tarkoitus kuvata eri koetyyppejä, osallistumisaktiivisuutta, arvosteluperiaatteita ja koulutusta. Ensimmäinen osa käsittelee AKC:n Field Trial kokeita.

AKC:n hyväksymät kokeet

AKC:n tunnustamia noutajille tarkoitettuja kokeita ovat ns. **Field trial** kokeet ja **Hunt testit** (metsästystestit). Koekausi kestää koko vuoden. Talvella kokeet järjestetään etelävaltioissa ja kesällä kokeiden painopiste siirtyy pohjoisiin osavaltioihin Alaskaa myöten.

Field Trial kokeiden periaatteet

Field trial kokeessa on neljä eri luokkaa. Pääluokat ovat ammattilaisille avoin luokka (**Open All-Age**) sekä avoin amatööriluokka (**Amateur All-Age**), johon saavat osallistua vain amatöörit koirien ohjaajina. Lisäksi on olemassa alemmat luokat **Qualifying** ja **Derby**, joista viimeksi mainittu on tarkoitettu alle kaksi vuotiaille koirille. Valionarvoon oikeuttavia pisteitä kerätään vain kahdessa ylemmässä luokassa. Periaatteessa koira voi aloittaa koeuransa suoraan pääluokissa, mutta käytännössä nuoret koirat osallistuvat alempiin luokkiin.

Kokeet ovat luonteeltaan kilpailuja ja neljä parasta koiraa sijoitetaan. Pääluokissa sijoitusta vastaavat pisteet ovat seuraavat:

I sija	5 pistettä
II sija	3 pistettä
III sija	2 pistettä
IV sija	1/2 pistettä

Valionarvoon (**FC**) Open All-Age luokassa vaaditaan 10 pistettä ja vähintään yksi voitto. Amatööriluokan valionarvoon (**AFC**) vaaditaan 15 pistettä ja myös vähintään yksi voitto. Kyseisten valionarvojen saavuttaminen ei ole helppoa. Vuonna 1998 FC arvon saavutti 57 ja AFC:n 63 labradorinnoutajaa. Muista noutajaroeduista ainoastaan yksi chesapeakeklahdennoutaja saavutti AFC arvon viime vuonna. FC arvot menivät kaikki labradoreille.

Kokeet järjestetään viikonloppuisin perjantaista sunnuntaihin. Pääluokat saattavat kestää jopa koko viikonlopun. Kokeiden osasuoritukset pääluokissa ovat markkeeraus maalla ja vedessä sekä maa- ja vesiohjaus. Koe aloitetaan jostain osasuorituksesta ja koirat suorittavat sen arvotussa järjestyksessä. Tehtävän jälkeen vain parhaiten onnistuneet koirat (esim. puolet aloittaneista) jatkavat seuraavaan osatehtävään. Tavallisesti viimeisessä osatehtävässä on jäljellä enää 8-10 koiraa. Näistä lopulta valitaan neljä parasta ja ne saavat edellä esitetyn systeemin mukaiset pisteet.

Field trial kokeita järjestetään USA:ssa vuosittain noin 225 kappaletta. Keskimäärin kumpaankin pääluokkaan osallistuu noin 50 koiraa, mutta joissakin kokeissa pääluokissa saattaa olla jopa yli 100 osallistujaa. Yksinkertaisen kertolaskun avulla voidaan arvioida, että kummassakin pääluokassa on vuosittain yli 11 000 starttia! Tyypillinen amatööri harrastaja osallistuu vuosittain noin 10-15 kokeeseen ja aktiivisimmat jopa 20 kokeeseen. Ammattimaiset kouluttajat starttaavat noin 20 kokeessa ja ohjaavat niissä useita koiria. Koematkat ovat usein pitkiä. Useimmat ohjaajat pitävät rajana 10 tunnin ajomatkaa, mutta asuinpaikasta ja alueen toiminnan aktiivisuudesta riippuen kokeita voi olla runsaasti jo noin 6 tunnin ajomatkan säteellä!

Sekä Open All-Age että Amateur All-Age luokissa järjestetään vuosittain USA:n mestaruuskokeet eli National kokeet. Osallistumisoikeus on koirilla, jotka ovat saavuttaneet ko. vuonna vähintään yhden voiton ja kaksi lisäpistettä. Kokeisiin selviytyy vuosittain tavallisesti noin 100 koiraa. Amatööriluokan mestaruuskoe kestää neljä päivää ja avoin mestaruuskoe kuusi päivää. Voittanut koira saavuttaa erittäin arvostetun tittelin **NFC** (avoin mestaruus) ja **NAFC** (amatöörimestaruus).

Huomioita kokeesta

Minulla oli tilaisuus seurata Wisconsinin Amateur Field Trial Clubin järjestämää kaikkien luokkien koetta toukokuun alussa. Kokeessa järjestettiin kaikki neljä luokkaa. Seurasin pääasiassa ammattilaisille avointa "Open All-Age"-luokkaa, mutta näin myös muutamia muiden luokkien suorituksia. Kokeeseen oli ilmoitettu kaikkiaan 154 koiraa. Kaikille avoimeen luokkaan (Open All-Age) ilmoittautuneita oli 49 ja amatöörien avoimeen 53 koiraa. Osallistuneiden koirien rotujakauma oli varsin labradori painotteinen. Kaikki luokat huomioiden mukana oli kahdeksan kultaista noutajaa, viisi chesapeakekylän noutajaa ja kaikki muut 141 koiraa olivat labradorinnoutajia.

Omista kokeistamme poiketen jokaista luokkaa arvosteli kaksi tuomaria. Koemaastot olivat suhteellisen avoimia. Maatyöskentely, sekä maamarkkeeraus että maaohjaus, tapahtui suhteellisen avoimella peltoaukealla, jossa siellä täällä kasvoi pusikkoo. Vesialueet muodostuivat useasta pienistä lammista, joissa oli pikkuruusia saaria ja kannaksia. Vesikasvillisuus oli vähäistä ja rannat olivat helppokulkuisia ja kovapohjaisia. Riistoina käytettiin kaikissa luokissa "kylmiä" tai kokeen suoritusten aikana ammuttuja "lämpimiä" sorsia.

Avoimen luokan (Open All-Age) työskentely alkoi kolmoismarkkeerauksella alamäkeen viettävällä pellolla. Ensin heitettiin keskimäinen ja sitä seurasivat heitot molemmilla laidoilla. Heittäjät ampuivat itse laukaukset ennen heittoa. Viimeisenä heitettiin lentoon elävä sorsa nk. "flyer", joka sitten pudotettiin vaihteleviin paikkoihin lentosuunnasta riippuen. Keskimäinen heitto oli noin 80 metrin etäisyydellä ja kaksi muuta selvästi kauempana. Koirat suorittivat kukin vuorollaan tehtävän. Kaikki ohjaajat lähettivät koiransa hakemaan ensimmäiseksi lämmintä sorsaa. Osa koirista selvitti tehtävän tyylikkäästi ilman ohjaajan minkäänlaista apua. On selvää, että 49 koiran suoritus vei pitkälle iltapäivään. Tuomarit päättivät , että 45 aloittaneesta koirasta 32 suoritti tehtävän kelvollisesti ja sai jatkaa koetta.

Seuraavana aamuna oli vuorossa maaohjaus viistosti ylös loivasti viettävää maissipeltoa. Matkaa ohjaukselle oli etäisyysmittarin mukaan 340 yardia eli noin 310 metriä. Tehtävää vaikeutettiin sijoittamalla koirien lähetyspaikan eteen risukasa, jonka yli koirien oli hypättävä. Lisäksi noin 20 metrin etäisyydelle ja lähes varsinaiselle ohjauslinjalle sijoitettiin kuollut sorsa, joka noudettiin ensin. Suomalaisittain ajatellen tehtävä oli todella vaativa. Matkan keskivälillä oli pusikkoo, josta koiran oli mentävä suoraan läpi. Jos koira poikkesi linjasta, niin se hävisi saman tien myös ohjaajan näkyvistä. Seurasin vain muutaman suorituksen, mutta ne tekivät sitäkin suuremman vaikutuksen. Heti ensimmäinen koira suoritti tehtävän nopeasti ja tarvitsi vain yhden korjauskäskyn. Kaikki näkemäni koirat olivat erittäin hyvin hallinnassa: ne pysähtyivät välittömästi pillimerkistä ja pysyivät hyvin lähetyslinjalla. Tämän suorituksen jälkeen koirien joukko hupeni 17 koiraan.

Seuraavaksi siirryttiin vesimarkkeeraukseen. Vesialue oli erittäin rikkonainen muodostuen pienehköistä avoimista vesialueista, saarista ja maakannaksista. Lisäksi alueella majaili melkoinen joukko pesiviä kanadanhanhia, jotka eivät juurikaan väistäneet koiria. Tehtävä toteutettiin kolmoismarkkeerauksena. Ensin heitettiin oikealle puolelle sorsa. Lintu putosi rinnemäiselle pellolle rannalla kasvavien puiden taakse. Etäisyyttä oli ehkä runsaat 100 metriä eivätkä koirat nähneet tarkkaa putoamispaikkaa. Seuraavaksi heitettiin vasemmalta sorsa, joka jälleen putosi maalle vesialueiden taakse. Etäisyys lähetyspaikasta oli varmasti lähes 200 metriä. Viimeisenä koiran etupuolelta päästettiin lentoon sorsa, joka pudotettiin veteen melko lähelle koiraa ja suunnaltaan jo aikaisemmin heitettyjen sorsien väliin.

Seurasin vain muutaman markkeeraussuorituksen enkä voi kertoa tarkemmin tehtävän onnistumisasteesta. Mielestäni tehtävä oli vaikea ja vain harvat selviytyivät siitä ilman ohjaajan tukea. Eräs hyvin aloittanut koira sai äkkilähdön uituaan liian lähelle hanhen pesää. Muuten koirat eivät

juurikaan piitanneet lähistöllä uivista hanhista. Lauantain suoritukset päättyivät tähän ja vain 10 koiraa sai jatkaa sunnuntain vesiohjauksessa, joka olikin viimeinen suoritus.

Lauantai iltana järjestävä yhdistys piti omalla klubitalollaan vapaamuotoiset grillijuhlat. Tarjolla oli pihviä, salaattia, uuniperunoita ja juomia joka janoon ja kaikki lähes naurettavan halpaan hintaan. Ilmapiiri oli kaikin puolin leppoisa ja vapautunut huolimatta kokeen kilpailullisesta luonteesta.

Sunnuntai aamuna oli vuorossa vesiohjaus. Ohjausmatka lähenteli 250 metriä ja toivottu etenemislinja käsitti sekä avointa vettä että maa-alueita. Laskin, että ohjauksen aikana koira joutui menemään veteen neljä eri kertaa ja ylittämään vettä erottavia kannaksia ja niemekkeitä kolmesti. Lähetyspaikkana oli pusikkoinen, jyrkkään alarinteeseen viettävä maa-alue kymmeniä metrejä vesirajasta. Lähes kaikki koirat esittivät ilmiömäistä ohjattavuutta. Ne etenivät nopeasti, määrätietoisesti ja suoralla linjalla. Tarvittaessa koirat reagoivat hienosti ohjaajiensa käskyihin. Vastaavanlaista ohjattavuutta en ole nähnyt missään aikaisemmin.

Kolmen päivän uurastuksen tuloksena tuomarit sijoittivat neljä parasta koiraa, jotka tällä kertaa olivat kaikki labradorin noutajia. Lisäksi tuomareiden erikoispalkinnon (JAM) sai chesapeakeahdennoutaja.

Kolmen päivän kokemuksen perusteella minusta koirat olivat kaikissa luokissa koulutustasoltaan erinomaisia enkä koko aikana nähnyt yhtään kelvotonta suoritusta. Kaikki näkemäni koirat liikkuvat vauhdikkaasti eikä niistä näkynyt minkäänlaisia alistamisen tai pakottamisen merkkejä. Mieleeni jäi myös erityisesti koirien käyttäytyminen suorituspaikkojen ulkopuolella. En kertaakaan havainnut minkäänlaista rähinää tai edes urosten uhoavaa käyttäytymistä. Amerikkalainen Field Trial koe ei millään tavoin muistuta omaa metsästyskoettamme eikä sinänsä edes metsästystä. Suoritukset ovat huomattavasti "teknisempiä" ja etäisyydet todella pitkiä. Sikäläisten kouluttajien mukaan suurimmat muutokset ovat tapahtuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana. Koirien osaamistaso on noussut vuosi vuodelta ja tuomarit ovat vaikeuttaneet sitä mukaan tehtäviä löytääkseen voittajan. Tälle kehitykselle ei taida ihan heti näkyä loppua. Vaikka koe ei metsästystä muistutakaan en hetkeäkään epäroisi ottaa tämän tasoista koiraa jahtikaveriksi.

Seuraavassa numerossa (Osa 2) lisää kokemuksia ammattilaisten koulutuksesta ja Hunting Test kokeista.

Antti Nurmi